

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 33239-03-18 פלונית נ' אלמונית
ת"ע 33198-03-18 אלמונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

בפני כב' סגן נשיא, השופט אסף זגורי

בעניין המנוח י.פ. ז"ל מ.ז. xxxxxxxx

המתנגדת **כ.פ.**
ע"י ב"כ עוה"ד אריאלה רוזנטל סודרי

נגד

המשיבה **ת.א.**
ע"י ב"כ עוה"ד מאיה מרדכי כהן

פסק דין

השאלה:

האם יש לבטל צו שניתן על ידי הרשמת לענייני ירושה ביום 14/2/2018 לקיום צוואת המנוח מר י.פ. ז"ל (להלן: "המנוח") מיום 04/11/10 (להלן: "הצוואה")?

הצדדים:

1. המתנגדת והמשיבה, הן אחיות ושתייהן הן חלק מילדיו של המנוח ואשתו ז"ל.
הגב' כ.פ. מתנגדת לקיום הצוואה, בעוד שאחותה ת.א. עומדת על קיומה (להלן יכוננו לפי שמותיהן הפרטיים: "פלונית" ו"אלמונית" ו/או לפי סדר הופעתן "המתנגדת" ו"המשיבה").

טענות המתנגדת - פלונית:

2. לטענת המתנגדת, עם היוודע לה דבר הגשת הבקשה לצו קיום, הזדרזה להגיש התנגדות, אך חודש ימים לאחר הגשת הבקשה ניתן צו קיום צוואה, ולפיכך עתירתה היא לביטול צו הקיום שניתן.

3. לטענתה דין הבקשה לצו קיום להידחות, שכן הצוואה מטיבה עם המשיבה באופן מובהק, מעניקה לה את כל רכושו של המנוח, מנשלת את המתנגדת, כאשר משך שנים רבות רצו ההורים להעניק לשתי הבנות את ביתם, ולפתע אין המתנגדת פלונית מוזכרת כלל בעוד יתר האחים מוזכרים.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 33239-03-18 פלונית נ' אלמונית

ת"ע 33198-03-18 אלמונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

- 1 4. לטענת המתנגדת, ביום 17/05/1992 חתמו ההורים פ.ר ז"ל ו.פ. ז"ל כל אחד על צוואה
2 (הצוואה הראשונה) לפיה הם העניקו לשתי בנותיהם באופן שווה מחצית מהדירה
3 המורכבת מ-2 יחידות דיור שנבנתה על ידם בעיר XXXXX
4 כחודש לאחר מותה של האם, העביר האב לידי המתנגדת צוואה נוספת (צוואה שניה)
5 עליה חתם, לפיה, העניק למשיבה את הקומה העליונה ומחצית מהשטח, ולמתנגדת
6 העניק האב מחלקו בדירה את הדירה התחתונה ומחצית השטח הצמוד.
7
8 5. טוענת המתנגדת, כי הצוואה שהוצגה לקיום בפני הרשם אינה נושאת את חתימתו של
9 המנוח, חתימת המנוח בכל התיעודים הקיימים שונה מהחתימה המתנוססת עליה והיא
10 משוכנעת שאין מדובר בחתימתו. בהמשך ניסתה לטעון כי גם אם זו חתימתו בעצם
11 השונות של החתימה ביקש המנוח לרמוז את סגור לבו ואת התנגדותו לאמור באותה
12 צוואה.
13
14 6. בנוסף, במועד כתיבת הצוואה, המנוח היה כבן 90 שנה, איש מבוגר אשר בשל גילו נעזר
15 רבות בילדיו ובקושי היה עצמאי ובמיוחד היה תלוי במשיבה, אשר השתלטה על חייו
16 והונו ובמשך שנים לקחה לעצמה כספים ללא ידיעת האב.
17
18 7. לדברי המתנגדת, הצוואה אינה משקפת כלל את רצון המנוח, אשר שנים רבות חזר שוב
19 ושוב על רצונו לחלק את ביתו באופן שווה בין שתי בנותיו, ולפיכך הצוואה עומדת
20 בניגוד גמור לרצון ההורים שכעולה מהצוואות המוקדמות היה להעניק באופן שווה ל-2
21 הבנות את הבית.
22
23 8. המתנגדת טוענת כי הצוואה היא פרי מלאכתה של המשיבה ומחשבותיה, אשר בחוסר תום
24 לה השתלטה על רכוש האב המבוגר וחסר האונים, השכירה את הדירה העליונה, נכנסה
25 שותפה בחשבונות הבנק ולקחה לידיה את כל כספי ההורים בטענה כי טיפלה באב,
26 כאשר היא עברה להתגורר עימו כדי לחסוך לעצמה הוצאות, אך בכך ביטלה את
27 עצמאותו לחלוטין והפעילה כלפיו משטר של טרור – קיום השפעה בלתי הוגנת.
28
29 9. המתנגדת בכתב התביעה טענה ל-2 עילות מרכזיות: היעדר כשרות לצוות, השפעה בלתי
30 הוגנת.
31
32 10. בסיכומיה טענה המתנגדת, כי **עיקר התנגדותה** נשענת על הטענה שהצוואה שהוצגה לא
33 נושאת את חתימתו של אביה המנוח כלל, החתימה הנחזית להיות חתימתו שונה מכל
34 חתימה שהיא מכירה וגם מהחתימות על הצוואות האחרות ולפיכך לא ברור האם

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 33239-03-18 פלונית נ' אלמונית

ת"ע 33198-03-18 אלמונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

טביעת האצבע היא בכלל של האב ולטענתה הצוואה נחתמה ע"י אדם אחר שהתחזה למנוח.

המתנגדת צירפה חו"ד גרפולוגית להתנגדות וחוו"ד גרפולוגית נוספת לאחר שנדחתה בקשתה למינוי מומחה.

11. עוד טענה המתנגדת לעניין השפעה בלתי הוגנת נוכח התלות של האב במשיבה, והיעדר כשרות לצוות ותמכה טענותיה במסמכים הרפואיים של ד"ר אילן בר ובמסמכים מאת המוסד לביטוח לאומי.

טענות התובעת / המשיבה:

12. לטענת המשיבה, המנוח ערך במהלך חייו 6 צוואות בעדים, ביום 11/01/2018 הגישה המשיבה בקשה לקיום צוואת אביה המנוח מיום 04/11/2010, המבקשת הגישה התנגדות והבקשה הועברה לביהמ"ש.

13. במהלך ניהול ההליך נמצאה במשרד ב"כ המשיבה צוואה נוספת מיום 07/11/2010 אשר בטעות ובהיסח הדעת לא הוגשה היא לקיום. מכל מקום תוכן של הצוואות זהה, למעט העובדה שבצוואה מיום 04/11/2010 מנשל האב את יתר ילדיו ומוריש הכל למשיבה. ובצוואה מיום 07/11/2010 מוריש האב את כל רכושו למשיבה ומנשל גם את כל יתר ילדיו תוך אזכור מפורש של המתנגדת כמי שמבקש לנשל אותה מעזבונו. המשיבה מדגישה כי גם תוכן של כל הצוואות הקודמות משנת 2009 ומשנת 2010 זהה לחלוטין ובכולן מצווה המנוח את עזבונו למשיבה.

14. לעניין טענות המתנגדת גופן טוענת המשיבה, כי המתנגדת טוענת כי חתימת המנוח זויפה ע"י אדם אחר, כי המנוח לא היה כשיר לצוות וכי הצוואה נחתמה תחת השפעה בלתי הוגנת. עוד טוענת המתנגדת כי הצוואה מטיבה עם המשיבה באופן מובהק והיא משיבה לטענות אלה, אחת לאחת;

15. לעניין טענת הזיוף:

לדברי המשיבה, בעניין טענה זו, ההלכה הפסוקה קובעת כי טענה זו מצריכה תשתית ראייתית בעל משקל גבוה יותר מתביעה אזרחית רגילה. על הטוען זיוף להוכיח טענתו ברף גבוה שכן מדובר בטענת מרמה בעלת גוון פלילי. להוכחת הטענה כי אדם אכן חתם על מסמך משפטי דרך המלך היא כי ישנה עדות ישירה למעמד החתימה. דרך אחרת היא השוואה בין החתימה השנויה במחלוקת לחתימתו של אותו אדם הידועה כאמיתית. בעניין דכאן, טענה המתנגדת כי אדם אחר

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 33239-03-18 פלונית נ' אלמונית

ת"ע 33198-03-18 אלמונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

1 שהזדהה כאביה הוא זה שחתם על הצוואה, טענה זו לא הוכחה על ידה וביהמ"ש
2 בהחלטתו מיום 20/06/2018 דחה טענה זו בהיעדר ביסוס עובדתי או ראיתי.
3 המשיבה טוענת כי במקרה דנן קיימת עדות ישירה של 3 עדים למעמד החתימה,
4 המאשרים כי המנוח הוא זה שחתם על הצוואות. העדים נחקרו בחקירה נגדית, עדותם
5 לא קועקעה ונמצאה מהימנה ע"י ביהמ"ש. זאת ועוד, עדות זו נתמכה באופן חד משמעי
6 בעדותם של המתנגדת והמשיבה והכל בהתאם לעולה מחקירתם.
7 עו"ד ס' הצהיר כי נוכח גילו של המנוח, עמד על תביעת אצבע בנוסף לחתימה בכתב יד
8 כדי למנוע טענות ככל שתועלה התנגדות.
9 העדה השניה, הגב' ד.פ., העידה כי היא הכירה את המנוח היכרות כללית ידעה איך הוא
10 נראה גם ללא צורך בזיהוי בתעודת זהות. אין חולק לגבי הכרותה עימו, ועדות
11 המתנגדת מאשרת גרסת המשיבה בעניין.
12 עדה נוספת, עו"ד ע.ר. – המתנגדת ויתרה על חקירתה, והלכה היא כי אי הבאת עד
13 להעידו היא כאילו העד נשמע והיה בדבריו כדי לתמוך בגרסת היריב.
14 לא בכדי ויתרה המתנגדת על עדות זו, כיוון שאף עדה זו מכירה את המנוח חזותית.
15 עדות המשיבה, שהצהירה כי אביה הוא זה שחתם והיא זו שהסיע אותו למשרד עוה"ד
16 על מנת לערוך את הצוואות, כך שבוודאות מדובר באביה.
17 בנוסף, אישרה המשיבה כי היא לקחה את אביה לבדיקת רופא על מנת להמציא אישור
18 רפואי בטרם עריכת הצוואות.
19 העדויות היו מהימנות, קוהרנטיות ועקביות ולא הופרכו.
20 גם המסמך הרפואי מאת המומחה מחזק את הטענה כי מדובר במנוח כמי שחתם על
21 הצוואה ולא אחר.
22 גם עדות המתנגדת עצמה מאששת ותומכת בטענה כי אביה היה זה שחתם על הצוואה
23 ולא אחר (עמ' 39-40 לפרוטוקול).
24 המתנגדת ידעה על קיום הצוואה וידעה כי נעשתה במשרד ב"כ המשיבה, ואף פנתה
25 אליה ישירות לקבלת העתק ממנה.
26 בהתייחס להקלטה אותה צירפה המתנגדת טוענת המשיבה, אין לקבלה כראיה שעה
27 שלא הוגשה בהתאם לתקנות, ההקלטה ערוכה, מקוטעת, חלקית, אין תאריך והשיחה
28 מבולבלת. מבלי לגרוע בטענה זו, טוענת המשיבה כי המושג "לורק" בשפה המרוקנית
29 משמעותה "ניירות" ולא "צוואה" וייתכן כי המנוח ראה מסמכים אחרים.
30
31 16. זאת ועוד, טענות המתנגדת סותרות, מחד טוענת כי אביה סבל מדמנציה ולפיכך לא היה
32 כשיר לחתום על הצוואה ומאידך מבקשת לייחס חשיבות להקלטה שהוקלטה שנים
33 רבות לאחר החתימה על הצוואה וחרף ה"בלבול" הנטען.
34 אם לא די בכך, הבהירה המתנגדת בחקירתה כי היא כלל לא סברה כי החתימה
35 מזוייפת ומי שהובילה אותה לטענה זו (טענה שקרית) היא ב"כ.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 33239-03-18 פלונית נ' אלמונית

ת"ע 33198-03-18 אלמונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

1 עוד לעניין הזיוף, יש להוסיף כי שעה שהצוואה נחתמה בחתימת אצבע – אותה לא ניתן
2 לזייף ודי בה כדי להוכיח את אמיתות החתימה וזו לא נבדקה, והמומחית – גב' אריאלי
3 בהתייחס לטענה זו אישרה כי לא בדקה את טביעת האצבע, והוסיפה ואישרה כי כאשר
4 אדם חותם בטביעת אצבע בנוסף לכתב יד זה על מנת לתת תקפות למסמך.

5
6 17. לעניין מינוי מומחה, לאחר שמיעת עדות עדי הצוואה והתרשמות ביהמ"ש מהם, לא מצא
7 ביהמ"ש למנות מומחה מטעמו, והמתנגדת הגישה חוו"ד מטעמה שקבעה כי "קיימת
8 סבירות שהחתימות שבמחלוקת זויפו ולא נכתבו ע"י המנוח. את ממצאי הגב' ט. יש
9 לדחות שכן אלה לא הוגשו כראיה ואין להתבסס עליהם.
10 מטעם המשיבה הוגשה חוו"ד הגב' נ. ד. שקבעה: "החתימות שנחתמו ע"ג המסמכים
11 שבמחלוקת נחתמו על יד המנוח ללא צל של ספק".
12 לא אחת נקבע בפסיקה כי גרפולוגיה אינה מדע מדויק.

13
14 18. לעניין הטענה בדבר כשירות המנוח לצוות:
15 לטענתה, טענה זו דינה להידחות על הסף, במקרה דנן המנוח ידע להבחין בטיבה של
16 הצוואה, מצבו הנפשי המנטלי והגופני היה מצוין והוא היה כשיר לחלוטין.
17 נקודת הזמן הרלוונטית היא מועד החתימה על הצוואה, בה נבדק המנוח ע"י רופא
18 פסיכיאטר מומחה, שקבע כי המנוח מודע וצלול, משתף פעולה ומתמצא בכל המובנים.
19 עוד בחוו"ד כתב המומחה כי המנוח יודע בדיוק מה רוצה לתת בירושה לבת מסוימת
20 והסביר מדוע לא מתכוון להוריש דבר לילדים האחרים.
21 טענות המתנגדת כי המשיבה הכתיבה למומחה ומסרה לו פרטים אודות האב, אינה
22 נכונה ולא הוכחה. המשיבה הצהירה כי לקחה את אביה למומחה שנבחר באקראי
23 מהרשימה ללא הכרות מוקדמת, לא מסרה פרטים אישיים ולא נכנסה עמו לבדיקה.
24 לעניין האירוע המוחי שנטען כי המשיבה סיפרה לרופא, הצהירה המשיבה כי היא לא
25 נכנסה כלל, כי כנראה אביה ידע על האירוע אך לא ממנה.
26 המתנגדת אף לא הזמינה את המומחה לחקירה ועל כן אין לה להלין אלא על עצמה.
27 כל המסמכים שצורפו והעדויות של העדים עולה כי המנוח היה כשיר וצלול לצוות.
28 (ראה תעודת מיון 19/01/15, תעודה מיום 18/05/16, ועוד).

29 לעניין המסמך הרפואי הנטען של ד"ר דן, זהו מסמך שהוצא על מנת לקבל החמרת מצב
30 מאת המל"ל, במסמך מצוין כי האמור הינו בהסתמך על דיווח המשיבה ולפיכך לא
31 מדובר באנמנזה רפואית.
32 גם בדו"ח נציגת המל"ל דווח כי המנוח ידע את שם אביו ושנת לידתו, צלול ומבין,
33 ביהמ"ש בתוך עמו יושב ומבין את הצורך של דיווחים בהגזמה על מנת לזכות בסיוע
34 המל"ל.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 33239-03-18 פלונית נ' אלמונית

ת"ע 33198-03-18 אלמונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

נטל ההוכחה לקיומה של הגבלה על מצווה מוטל על הטוען להגבלה, ואין די בהעלאת
ספקות גרידא.

19. לעניין ריבוי הצוואות, המשיבה הצהירה בתצהירה כי המתנגדת לא דיברה עם אביה לאחר
פטירת אימם והיה ביניהם נתק ממושך. ובהמשך הסבירה כי ביקש לנשל את המתנגדת
מעזבונו כי היא לא הבת שלו נוכח התנהגותה. גם המתנגדת אישרה כי לא דיברה עם
אביה חודשים ארוכים.

20. לעניין השפעה בלתי הוגנת, טענה זו סותרת את טענת הזיוף לה טוענת המתנגדת, שהרי אם
החתימה מזויפת איך נטען כי הופעל לחץ? והשפעה בלתי הוגנת לחתום על הצוואה?
המשיבה הצהירה ועדותה לא נסתרה כי המנוח היה מודע למעשיו, עצמאי ודעתן, וככל
שהייתה השפעה בלתי הוגנת כנטען, העובדה שבמשך 7 שנים עד למועד פטירתו לא

שינה

את הצוואה מצביעה על ההיפך הגמור.
המנוח היה לבד בזמן עריכת הצוואות, הבין את משמעות הפעולה המשפטית, זכר וידע
מה רכושו והביע את רצונו גם בפני אנשים נוספים, זרים שהתפללו עמו.
זאת ועוד, המתנגדת בעצמה הצהירה כי היתה מעורבת בחייו וכי כל בני המשפחה היו
כרוכים סביבו וחגגו עמו שבתות וחגים. המשיבה לא מנעה כל קרבה למנוח ההיפך

דרשה

עזרה וסיוע בטיפול בו.
המתנגדת מבקשת לקיים צוואה שבה היא הזוכה בכל העיזבון שכן אין חולק כי
המשיבה
ובני משפחתה התגוררו בקומה השנייה ומימנו את כל הוצאות הקמתה.

דיון והכרעה:

21. לפניי התנגדות לצוואת המנוח שנערכה בפני עדים, ביום 04/11/2010, בה הוא מוריש את כל
רכושו למשיבה – בתו, הגב' אלמונית.
כאמור, בתו השניה, הגב' פלונית מתנגדת למבוקש וטוענת ראש וראשונה לעניין זיוף
הצוואה, ובנוסף טוענת המתנגדת העדר כשירות והשפעה בלתי הוגנת.
עיקר טענותיה של המתנגדת נסבות סביב עניין הזיוף, לדבריה חתימת המנוח על
הצוואה אינה זהה לחתימתו הידועה, תוכן הצוואה הינו לטובת המשיבה בלבד ואין זה
הגייוני בהתחשב בצוואות קודמות שערך.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 33239-03-18 פלונית נ' אלמונית

ת"ע 33198-03-18 אלמונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

22. לעניין נטל ההוכחה, טענה זו הועלתה אומנם אגב אורחא, אך אבהיר בעניין זה, כי כאשר מדובר בפגמים צורניים נטל ההוכחה עובר לזה המבקש לקיימה, כיוון שבעניינו אין המדובר בטענות לפגמים צורניים אזי הנטל המוטל הוא על המתנגדת.

סוגיה זו נדונה בהרחבה בע"א 38/88 זלוף דורה ואח' נ' זלוף שאול, פ"ד מו(3), 184 עמ' 188-189 :

"משנפלו פגמים צורניים בצוואה עובר הנטל להוכחת אמיתותה של הצוואה ולתקופתה על מי שמבקש לקיימה. "

לעניין זה נאמר גם בע"א 493/83 אבו סנינה נ' טהא, פ"ד לט(4), 643, 639 כי :
"הלכה פסוקה בידינו, כי 'צוואה שאין בה פגם מבחינת הצורה, חזקה עליה שצוואת אמת היא, והטוען שאין לה תוקף-עליו הראיה.... והוא הדין להיפך : צוואה שיש בה פגם מבחינת הצורה, אינה בחזקת עומדת, והטוען שיש לקיימה - עליו הראייה תחילה שצוואת אמת היא'..... נטל ההוכחה המוטל על המבקש אינו רק לעניין אמיתותה של הצוואה אלא גם לעניין גמירות דעתו של המצווה, שהמסמך ישמש כצוואה בדבר חלוקת רכושו לאחר מותו".

23. כבוד השופט מינץ בעמ"ש 13612-12-12 יוסרא דרוויש נ' סאמי דרוויש (פורסם בנבו), קובע :

"השאלה הראשונה העומדת להכרעה בכל הנוגע לתוקפה של צוואה היא האם הצוואה אכן משקפת את רצונו וגמירות דעתו של המצווה. אכן, ברצון לבד אין די ויש צורך בקיומה של צוואה באחת מהדרכים הקבועות בחוק (צוואה בכתב יד, צוואה בעדים, צוואה בפני רשות או צוואה בעל פה), כשלא ניתן להתעלם מהדרישות הצורניות לגבי כל סוג של צוואה, כמו גם מחשיבותן הראייתית לבירור כוונת המצווה שהצהרתו בצוואה היא פעולה משפטית חד צדדית (ראה : דנ"א 7818/00 אהרון נ' אהרוני פ"ד נט (6) 653) ואולם, סעיף 25 לחוק המעניק בכורה להגשמת רצונו של המצווה קובע כי אם נתקיימו "מרכיבי היסוד" שבכל סוג של צוואה, אזי אם שוכנע בית המשפט שהצוואה משקפת את רצון המצווה וגמירות דעתו, רצון המצווה גובר על הפגמים הצורניים שנפלו בעריכת הצוואה (דנ"א 7818/00 בעניין אהרן; ע"מ (י-ס) 729/05 סובול נ' לויטין, [פורסם בנבו] מיום 8.08.05; ש' שילה, פירוש לחוק הירושה, תשכ"ה-1965, תשנ"ב, כרך ראשון, עמ' 227; ש' שוחט, מ' גולדברג, י' פלומין, דיני ירושה ועיזבון, מהדורת תשס"ה, עמ' 83). "

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 33239-03-18 פלונית נ' אלמונית

ת"ע 33198-03-18 אלמונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

24.

ב ענייננו, ישנה צוואה ועל פי צורתה, מדובר בצוואה בפני עדים בה נתקיימו כל יסודות של צוואה בפני עדים בהתאם להוראות ס' 20 לחוק הירושה התשכ"ה-1965 (להלן: "חוק הירושה"). ס' 20 לחוק הירושה תשכ"ה – 1965 קובע:

"צוואה בעדים תהיה בכתב, תצוין בתאריך ותיחתם ביד המצווה בפני שני עדים לאחר שהצהיר בפניהם שזו צוואתו; העדים יאשרו באותו מעמד בחתימת ידם על פני הצוואה שהמצווה הצהיר וחתם כאמור."

טענת זיוף חתימת המנוח

25. המתנגדת טוענת כי אין המדובר בחתימת המנוח על הצוואה, החתימה שונה מחתימתו ולפיכך מדובר במקרה בו אדם אחר התחזה למנוח וחתם במקומו על הצוואה הנטענת.

ביום 24/04/2018 הגישה המתנגדת בקשה למינוי גרפולוג, בהסכמה הוארך המועד להגשת תגובת המשיבה אשר הוגשה ביום 15/05/2018.

בהתחשב בעובדה כי הצוואה נחתמה ע"י 3 עדים, אשר 2 מתוכם עו"ד, הוריתי בהחלטתי מיום 23/05/2018:

"לאחר עיון בבקשה ובתגובה ובהתחשב בעובדה כי הצוואה שבמחלוקת נחתמה ע"י 3 עדים אשר 2 מהם עו"ד, ובהלכות הרלוונטיות לראיות נסיבתיות קונקרטיות, ובטרם דיון בבקשה, מצאתי לנכון להורות על זימון העדים למועד הדיון הקבוע...."

ביום 18/06/2018 נחקרו העדים החתומים על הצוואה, הראשון היה עו"ד ס:

"אני קיבלתי אותו כאשר היה במשרד. לא התלווה אליו אף אחד. עמדתי על זה ששכר הטרחה ישולם על ידו שהוא ישלם את זה ולא צד שלישי

ש. איך אתה יודע שהוא המנוח?

ת. עשיתי זיהוי בתעודת זהות. היה אצלי מספר פעמים לא פעם אחת.

ש. יש לך עותק מתעודת זהות

ת. צרפנו לתיק. אני מראה את תעודת הזהות.

.....

ת. נערכו שתי צוואות הראשונה ביום 4.11. כאשר אחרי יומיים הגיע חזרה אלי במשרד וצעק מה עשיתי מה עשיתי אמרתי לו מה עשיתי הוא אמר

שהוא ביקש לציין את גב' פלונית בצוואה שהיא לא מקבלת שום דבר.

ש. באיזה שפה דיבר אתך

ת. עברית

ש. אתה יודע שלא ידע עברית

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 33239-03-18 פלונית נ' אלמונית

ת"ע 33198-03-18 אלמונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

1. דיברתי איתו בעברית.
2. הוא ידע עברית שוטפת?
3. ידע את כל הפרטים. ערכתי מזכר בזמן אמת לגבי התנהלות שלו
4. הוא ידע קרוא וכתוב?
5. לא יודע. הקראתי לו את הצוואה. "
6.
7. איך הגיע למשרד שלכם
8. עלה במדרגות והגיע אלי. לא יודע איך הגיע כלקוח. לא ירדתי למטה לקבל אותם
9. לא הגיע מהרחוב.
10. לא יודע איך הגיע. אני יודע שהוא היה בפתח המשרד לא יודע מי הביא אותו. את
11. העבודה שלי במיוחד אצל אדם מבוגר דואג לבדיקה רפואית לגבי כשירות צוואה
12. הוא חזר עם בדיקת כשירות הביא פרטים ערכנו צוואה היה לבדו כשישב איתי
13. לא מלווה אם אף אחד אני מתעקש שיהיה לבד, שהצוואה יהיה אני והוא ולאחר
14. מכך שאני מסביר לו מגיעים עדים ורואים את עצם החתימה."
15.
16. העדה הגב' ד.פ. מזכירתה של ב"כ המשיבה העידה :
17. " ש. איפה את עובדת?
18. ת. אצל עורכת דין מ.ד.. אני מנהלת משרד.
19.
20. ש. את מר י.פ. את זוכרת
21. ת. כן
22.
23. ש. איך הגיע למשרד?
24. ת. עלה במדרגות לבד, אני זוכרת. איך הגיע למשרד לא יודעת.
25.
26. ש. באיזה שפה היה מדבר
27. ת. חשבתי שאני צריכה לתרגם לו וראיתי שהוא דיבר עברית רהוטה.
28. ש. את זוכרת אותו?
29. ת. כן. גם מכירה אותו מxxxxx. גרים ליד הבנק כל שם כל פעם שעברתי היו בחוץ.
30. ש. פנית אליו?
31. ת. לא.
32.
33. ש. כמה פעמים מר י.פ. היה במשרד
34. ת. הוא בא כמה פעמים. הוא בא עוד פעם. בא פעם ראשונה, אמר לו שהוא צריך
35. להביא חוות דעת רפואית הוא הלך וחזר כל פעם שהוא בא הוא היה אצל א. לא
36. אצלי
37.
38. ש. מי הדפיס את הצוואה

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 33239-03-18 פלונית נ' אלמונית

ת"ע 33198-03-18 אלמונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

- 1 ת. אני לא. אני חושבת א.
- 2
- 3 ש. את אומרת שהמנוח דיבר עברית רהוטה למה היה צריך טביעת אצבע
- 4 ת. לא יודעת. אם מישהו לא יודעת לכתוב שמים טביעת אצבע
- 5 ש. גם היום
- 6 ת. כן
- 7
- 8 ש. תעודת זהות, את מצלמת?
- 9 ת. אם לא אני אז הפקידה השנייה לא זוכרת מי צילם בתוקפה לא יודעת אם הייתי
- 10 לבד
- 11 ש. והצוואה משנת 2010 היית לבד
- 12 ת. לא זוכרת. אני תמיד עם מאיה. מאז שמ. עורכת דין אני איתה החתמתי צוואת
- 13 אני 37 שנה עבודה החתמתי אלפי צוואות פעם ראשונה שאני פה להעיד.
- 14 ש. איך זה מתבצע שאת באה לחתום?
- 15 ת. אני באה שומעת, רואה, שואלת אותו אם חתם על הצוואה יודע מה עושה, ואני
- 16 עומדת לידו כמעט
- 17 ש. ראית שהוא חתם
- 18 ת. כן
- 19 ש. גם אצבע וגם חתימה?
- 20 ת. כן
- 21 ש. פעם ראשונה או שנייה?
- 22 ת. לא הבנתי
- 23 ש. פעם ראשונה או שנייה?
- 24 ת. הוא פעם שלוש 4 פעמים. הוא בא פעם ראשונה אמרנו שצריך אישור רפואי פעם
- 25 שנייה נכנס לא. לא יודעת מה אמר לו פעם שלישית בא לצוואה ואחרי יומיים בא
- 26 שוב
- 27 ש. את יודעת למה בא
- 28 ת. אז לא זכרתי את זה
- 29 ש. מה הקשר של עם ר'
- 30 ת. היא הבת שלי
- 31 ש. כמה זמן עבדה במשרד?
- 32 ת. עשר שנים. היא היתה סטודנטית עבדה אצלנו מאז ועשתה התמחות ועורכת דין
- 33 גם היתה לפני כמה שנים עזבה.
- 34 ש. כאשר מ. עורכת צוואות כמה עדים צריך
- 35 ת. שניים
- 36 ".....
- 37

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 33239-03-18 פלונית נ' אלמונית

ת"ע 33198-03-18 אלמונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

26. לאחר חקירת העדים, ויתרה ב"כ המתנגדת על חקירת העדה השלישית אך ביקשה מינוי גרפולוג, נוכח העובדה לטענתה שיש טעות בזיהוי.... בסיום הדיון קבעתי כי החלטה בעניין מינוי מומחה תינתן בנפרד.

27. ביום 20/06/2018 ניתנה החלטתי המנומקת והמפורטת, בס' 6.5 להחלטה קבעתי:

"הנה כי כן, ניצבו והעידו בפני בית המשפט 2 עדי קיום הצוואה אשר הותירו רושם חיובי בכל הנוגע לשאלה האם היה זה המנוח שחתם על הצוואה ולא אדם אחר. עדותם לא קועקעה, לא הופרכה ולא היה דבר בחקירה שיפגע בה. התשובות של העדים ניתנו במרחק של כמעט 8 שנים מאז נערכה הצוואה וייתכן שנפלו אי דיוקים קטנים בין 2 העדויות כגון ביחס למספר הפעמים שהגיע המנוח או מי צילם את תעודת הזיהוי. אך בכל הנוגע לשאלת הליבה, האם היה זה המנוח שהגיע מספר פעמים, האם הוא זה שחתם על הצוואה, האם הוא זה שהביא תעודת זהות והזדהה, האם הוא זה שעבר בדיקה רפואית שתראה שהוא כשיר לצוות, ביחס לכל אלה, לא מצאתי פגם בעדות העדים והיא הייתה עקבית וקוהרנטית ומשכנעת."

בסיום ההחלטה דחיתי את הבקשה למינוי המומחה.

על החלטתי זו הוגשה בר"ע לביהמ"ש המחוזי, אשר לא מצא מקום להתערבות בקביעותיו של ביהמ"ש, אך יחד עם זאת נוכח ההסדר המיוחד שחל בביהמ"ש לענייני משפחה, ניתנה למתנגדת הזכות להגיש חוו"ד מטעמה, יצוין כי זכות זו היתה קיימת גם ללא הגשת הבר"ע בהתאם לתקנות.

28. ביום 26/11/2018 הוגשה מטעם המתנגדת חוו"ד הגרפולוגית פ.א., בחוו"ד נבדקו מספר חתימות של המנוח, ביניהם החתימות על הצוואה שבמחלוקת אל מול מסמכים לגביהם אין מחלוקת כי מדובר בחתימת המנוח. מסקנות חוו"ד:

"5.1 ביחס לחתימות א-1, א-2, א-3 ו א-5: קיימת סבירות שהחתימות שבמחלוקת זוייפו ולא נכתבו על ידי המנוח י.פ ז"ל.
5.2 ביחס לחתימה א-4: קיימת סבירות גבוהה שהחתימה שבמחלוקת זוייפה ולא נכתבה ע"י המנוח י.פ ז"ל."

לצורך הנוחות אבהיר: החתימות על מסמכים א-1 ו א-2 הם החתימות על הצוואה המקורית מיום 07/11/2010. החתימה על המסמך א-3 זהו התצהיר המקורי מיום 04/11/2010.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 33239-03-18 פלונית נ' אלמונית

ת"ע 33198-03-18 אלמונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

החתימות על מסמכים א-4 ו א-5 הם החתימות על הצוואה המקורית מיום

04/11/2010.

29. מטעם המבקשת הוגשה חוו"ד הגרפולוגית נ.ד..

30. ביום 30/12/2018 התקיים דיון הוכחות בו היתה אמורה להיחקר המומחית מטעם

המתנגדת, בקשות דחייה לא התקבלו, והדיון התקיים במועדו.

המומחית שלחה הודעה בפתחו של הדיון לפיה אינה חשה בטוב וצורף אישור רפואי,

בהתאם הוריתי על שמיעת יתר העדים, ולחקירתה יועד תאריך נוסף.

במהלך הדיון העידו העדים :

מטעם המתנגדת : הגב' ס.ג. והמתנגדת עצמה.

מטעם המשיבה : מר א.ג.ש, מר ע.מ.ק. והמתנגדת בעצמה.

31. במהלך חקירת המתנגדת עלה, שטרם הגשת ההתנגדות ופנייתה לב"כ, לא היתה לה כל

טענה לעניין הזיוף והטענה עלתה רק לאחר מכן ולמעשה מדובר בטענת באת כוחה או

טענה שב"כ ראתה לנכון להעלות :

ש. את מסכימה איתי שבעצם המסקנה שהחתימה מזויפת לא מסקנה שהגעת אליה

זה אחרי שהתייעצת עם עורכי דין

ת. יכולה להסביר. הצוואה לא היתה אצלי ביד, אני התחננתי אליה

ש. כאשר קיבלת ממני

ת. כאשר קיבלתי אותה באותו שבוע נסעתי לחיפה לחפש עורכי דין טובים הגעתי

לבאת כוחי והיא עלתה על זה

ש. כאשר אמרת שהחתימות לא נראות חתימות שמוכרות לך היא הבחינה בזה

ת. שמתי לב לתוכן הצוואה. היא העירה את תשומת לבי. אני לא גרפולוגית".

עוד עלה במהלך החקירה כי המתנגדת הכירה היטב את העדה לצוואה, הגב' ד.פ.

ואין מחלוקת בעניין זיהויה את המנוח (עמ' 33-32 לפרוטוקול) :

ש. את מכירה את ד'?

ת. כן

ש. וגם את הוריה?

ת. מאוד.

ש. את מסכימה שהרבה שנים גרו בסמיכות לבית הוריד? מרחק של כמה

מטרים?

ת. כן.

ש. גם היה קיוסק? שצמוד לבית שלכם?

ת. כן.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 33239-03-18 פלונית נ' אלמונית

ת"ע 33198-03-18 אלמונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

1. ש. אין מצב שלא יכירו אחד את השני
2. ת. הכרנו טוב מאוד.
3. ש. אין מצב שד' לא מכירה חזותית את אביך
4. ת. מסכימה.
5. ש. ואת שמעת אותה שאמרה שזיהית אותו כמנוח.
6. ת. כן. "
- 7.
8. זאת ועוד, מהלך החקירה נחקרה המתנגדת על ההקלטה שצורפה, ממנה עלה כי
9. מי שהיה בן זוגה של המשיבה, לאחר ריב ביניהם ועל מנת להתנקם בה, התקשר
10. למתנגדת ואמר לה "אחותך לקחה לך את הבית" מה שהוביל אותה לדבר עם אביה
11. בעניין ולשאול אותו האם חתם....האב ענה לא בדיו ולא באצבע:
12. ש"ש. רשום שזכור לך שאביך אמר לך שלא חתם בדיו ולא אצבע
13. ת. אמת
14. ש. למה הקלטת אותו
15. ת. אחותי יצאה לטייל באתי לשמור עליו לא רבתי עם אבי לא נושא
16. הדירה, מעולם לא פרץ ביני לבין אבי ויכוח על הדירה, שוחחתי איתו
17. אמת ויכוח לא היה, אז התחלנו לדבר רואה שהשיחה קולחת החלטתי
18. להקליט אותו ואז אבי הוציא לי מידע, אמרתי אולי אשתמש בזה.
19. ש. על מה דיברתם
20. ת. על הבית. שאלתי אותו אם זה נכון שהבית באמת עבר אליה, ואמר
21. שלא. הצלחתי להקליט באמצע לא באתי מתוכננת ממש תוך כדי דיבור
22. הקלטתי אותו. שאלתי האם זה נכון אז אמר שלא חתם ולא בדיו ולא
23. באצבע זאת אומרת שלא חתם בשום צוואה
24. ש. ידעת שיש צוואה בגלל זה התעמתתי איתו
25. ת. לא ממנה. מחבר שלה שהתנקם בה סיפר לה הוא רב איתה וזה שלוש
26. שעות לפני כניסת כיפור
27. ש. ידעת שיש צוואה?
28. ת. אמר לי לשבת אמרתי לו למה, אמר לי אחותך, לקחה לך את הבית ולא
29. אביך אבל הגרוע מכל שהיא תכננה לספר לי אחרי שאבי ימות ולראיה
30. זה מה שהיה לא סיפרה לי ראייה שכל הזמן לא דיברה איתי על
31. הצוואה.
32. ש. את ידעת שיש צוואה
33. ת. לא ידעתי מה התוכן
34. ש. שאביך נתן לאלמונית את הכל?
35. ת. כן
36. ש. לכן ניגשת אליו ושאלת אותו על הצוואה?
37. ת. נכון
38. ש. והוא אמר לך שלא חתם

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 33239-03-18 פלונית נ' אלמונית

ת"ע 33198-03-18 אלמונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

- 1 ת. כן. אמת.
- 2
- 3 וגם :
- 4 י"ש. אני ניסיתי והפכתי ולא רק המשמעות שלה זה ניירות
- 5 ת. מבחינת "לארק" (ניירות).. אה גם אמרתי לאבי תקראי את החומר,
- 6 אבא מה שאתה אומר בעל פה לא יעזור לי מה שיעזור לי זה הדפים
- 7 ש. איפה זה מופיע בהקלטה?
- 8 ת. זה מופיע. אמרתי לאבי תגיד מה שתגיד, תהיה בריא, אבל אחרי 120
- 9 שנים המילים האלה לא יעזרו לי. אמרתי את זה
- 10 ש. למה את מתכוונת לא יעזרו לי
- 11 ת. על הצוואה. שחתומה באצבע ובדין.
- 12 ש. אז הוא סיפר לך?
- 13 ת. כן.
- 14 ש. אולי אמר לך כדי לא להכעיס אותך?
- 15 ת. הוא צדק. גם הגרפולוגית בדקה.
- 16 ש. אולי אמר כדי לא להכעיס אותך
- 17 ת. הרבה פעמים אבי אמר לנו משהו, ואז לקח אותי לצד ואמר לי משהו
- 18 אחר.
- 19 ש. אז אמר לך מה שאת רוצה לשמוע.
- 20 ת. אבי היה אדם דתי מאוד, הוא נשבע שלוש פעמים. הוא אמר
- 21 "בחראם" הוא נשבע הוא מגלה לי סוד.
- 22 ש. המסמכים בעברית
- 23 ת. אבי לא ירד לדקויות הוא בקושי רואה. רק ראה שיש טעות שאני לא
- 24 שם. נפלה טעות בסעיף 5. אני לא מוזכרת שם. אבי נהיה עורך דין.
- 25 ש. אם לא ראה איך ידע שזה צוואה?
- 26 ת. הוא אמר לי.
- 27 ש. בלי לראות?
- 28 ת. הוא ראה את הדפים ככה, לא נכנס לדקויות במה שכתוב שם. "
- 29
- 30 32. ביום 24/03/2019 נחקרה המומחית מטעם המתנגדת, ונשאלה ע"י ביהמ"ש :
- 31 י"ש. יש מחקר מדעי לגבי מהימנות ותקפות השוואות כתבי יד?
- 32 ת. לא. כי זה לא מתמטיקה.
- 33 ש. זה גם לא מדע.
- 34 ת. רפואה זה לא מדע.
- 35 ש. אבל יש מחקרים? יש מחקר אחד שאת יכולה לומר על מהימנות
- 36 ת. אנו מדברים על נקודות קייני
- 37 ש. אני מדבר על השוואת כתבי יד
- 38 ת. ככל שהמומחה מנוסה ומכיר כתבי יד

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 33239-03-18 פלונית נ' אלמונית

ת"ע 33198-03-18 אלמונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

- 1 ש. אני אומר האם זה משהו מדעי.
- 2 ת. יש מקרים בהחלטה שזה מדעי.
- 3 ש. את יכולה להביא מחקר אחד?
- 4 ת. אין לי פה, אבל יכולה להביא על תקפות הגרפולוגיה. בית משפט עליון אמר שבית
5 משפט יכול להשתמש בגרפולוג מומחה לצורך זיהוי זיוף.
- 6 ש. האם זה מדע או לא מדע?
- 7 ת. גרפולוגיה מדע אבל לא מדע מדויק.
- 8
- 9 ובהמשך נשאלה המומחית, לעניין אחדות בין מומחים ממונים בתחום וכן לגבי מצב בו
10 ממונים מס' מומחים ומתקבלים מס' חוו"ד שונות:
- 11 **"לשאלת בית משפט**
- 12 ש. איך קובעים את המסקנה שלך?
- 13 ת. אני יכולה לומר איך קבעתי.
- 14 ש. אין משהו אחד שכולם קובעים? מה צריך להתקיים כדי שתהיה סבירות לשנות?
15 מה צריך לקיים בחוות דעת כדי שנגיע למסקנה הזאת?
- 16 ת. ככל שיש מסמכי מקור, הדרגה עולה. ככל שמצאתי התאמה במרבית סימני הכתב
17 או אי התאמה במרבית סימני הכתב, זה נותן לי אפשרות לקבוע דירוג גבוה יותר.
18 אם היו לי מסמכים רחוקים מהמועד שלהם,
- 19 ש. כדי להגיע למסקנה היינו מצפים שיהיה ציון אובייקטיבי ומגיעים למסקנה אם
20 יש שונות
- 21 ת. אי אפשר להתייחס מספרי כי לפעמים יש חתימה אחת להשוואה אבל הדימיון
22 בין חתימה למחלוקת לבין השוואה הוא דימיון מקסימאלי כולל לחץ ואיכות
23 הכתב. מאידך כאשר הולכים לכיוון שונות חייבים טווח חתימות רחב ומתקופה
24 קרובה במיוחד שמדובר באדם מבוגר, במיוחד שאנשים מבוגרים לא ניתן
25 להסתמך על חתימות ישנות, אין עניין כמותי קבוע, שאפשר לתת לכולם, כשיש
26 שונות חייבים טווח רחב ממועד קרוב.
- 27 ש. זה לא אומר שאם מומחה אחר שבדק מוצא את אותן שונות שמצאת היה מגיע
28 לאותה מסקנה אולי היה מגיע למסקנה שיש אינדיקציה לשונות
- 29 ת. אני יכולה להעיד על עצמי.
- 30 ש. ומומחה אחר היה מגיע לאותה מסקנה?
- 31 ת. לא בטוח.
- 32 ש. נניח שבית משפט היה מזמין שלוש חוות דעת, מה הסיכוי שהיו כולן מגיעים על
33 אותה מסקנה.
- 34 ת. אם היו משתמשים באותם מסמכים והיה להם רקע דומה, פחות או יותר, אם זה
35 היה מתקיים ביחד, ובבחינה אובייקטיבית מסמכים להשוואה היו מתאימים, אז
36 מאמינה ורוצה להאמין שהיו צריכים להגיע לאותה מסקנה.
- 37 ש. קרה לך מקרה שראית שלוש חוות דעת שהגיעו לאותה מסקנה?

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 33239-03-18 פלונית נ' אלמונית

ת"ע 33198-03-18 אלמונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת. קרה מקרה של חוות דעת מנוגדות. אני הייתי מטעם אחד הצדדים ובית משפט לא קיבל את חוות דעת המומחה מטעמו גם זה קרה. בית משפט קיבל את חוות דעת של אחד הצדדים, אני אומרת שכל מקרה צריך לבחון לגופו."

33. לאחר בחינת טענות המתנגדת בדבר זיוף חתימה של המנוח ולאחר שמיעת עדי הצוואה, ובחינת חוות דעת המומחיות שהוגשו, ושמיעת חקירתה של המומחית מטעם המתנגדת – אני דוחה מכל וכל את טענת הזיוף ושב וקובע כי לא היה כלל מקום וצורך להצטייד בחוות דעת להשוואת כתבי יד. בית משפט זה השתכנע הרבה מעבר למאזן הסתברויות ולמעשה בדרגה של מעל ספק סביר כי הצוואה הנדונה נחתמה על ידי המנוח. עדי קיום הצוואה היו משכנעים ועדותם נותרה משכנעת גם כיום לאחר סיום שמיעת ההוכחות. זאת ועוד, דווקא מעדות המתנגדת עולה, כי היא עצמה מודעת לכך שהמנוח חתם על הצוואה בכתב יד ובטביעת אצבע. כל העימות שלה עם אביה נסוב סביב צוואה זו שהגיעו ידיעות לגביה אליה והיא למעשה מתחקרת את אביה על תוכן אותה צוואה. בגרסת המתנגדת אין הסבר כיצד העדים לצוואה, שלפחות אחת מהן מכירה אישית את המנוח, ו-2 אחרים הינם עו"ד שיתפו פעולה עם זיוף חתימת המנוח. זאת ועוד, המתנגדת שטענה לזיוף בחתימות, לא מצאה לבחון את טביעת האצבע שהוטבעה על הצוואות ונטענת כטביעת אצבעו של המנוח, שתשובתה יכלה להיות חד משמעית ולא להותיר ספקות ככל שקיימים כאלו. חשוב לציין לעניין האמון בעדים, בעיקר את האמון של בית המשפט בהיכרות של העדים עם המנוח ועם הסיטואציה. ראשית, הייתה למזכירה היכרות אישית (שטחית) עם המנוח כתושבי אותה עיר (קטנה) משך עשרות בשנים. שנית, ההגעה של המנוח למשרד ב"כ המשיבה הייתה מספר פעמים. לא מדובר במי שהזדמן למשרד פעם אחת, חתם על הצוואה ועזב את המקום מבלי שוב. העיסוק בצוואה או שמא בצוואות של המנוח במשרד עורכי הדין היה רב 'מהרגיל'. גם ההחתמה של המנוח באמצעות טביעת אצבע והעמידה על כך שיצטייד בחוות דעת רפואית או בדיקה רפואית, כל אלה מלמדים על הזהירות הרבה שנקטה בכל הנוגע להחתמת המנוח על הצוואה שנערכה לבקשתו. בכל הפעמים הללו, מדובר כי המנוח מגיע בגפו, עולה במדרגות למשרד, אינו מלווה בידי המשיבה או מי מטעמה, יודע היטב מה הוא מבקש ובמה הוא מעוניין, חותם על הצוואות, מקבל העתקים, משלם בעצמו. חד משמעית נקבע להלן, לא מדובר בתרחיש שהומצא על ידי המשיבה או באת כוחה או עורכי הצוואה. המנוח היה גם היה במשרד וחתם גם חתם על הצוואה שבמחלוקת. החתימות הן חתימותיו. טביעת האצבע היא שלו. לא מדובר בזיוף. השוואת כתבי יד הינו תחום פסאודו – מדעי לכל היותר הגובל באמנות. אין הכשרה פורמלית לעיסוק בכך. אין תואר אקדמי בתחום. אין ביסוס תיאורטי תקף ואין רישוי לכך. למעשה כל אדם העוסק בתחום יכול לכתוב עצמו מומחה. אין לי ספק כי מבין העדויות, העדות של המומחית מטעם המתנגדת היא ברמה גבוהה יותר מהעדויות של המשיבה שהיא

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 33239-03-18 פלונית נ' אלמונית

ת"ע 33198-03-18 אלמונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

למעשה חסרת כל משקל בעיני. אין לי ספק כי גם הרקע המקצועי של העדה אריאלי מעמיק יותר בתחום מהרקע של העדה דגן. אך גם עדות זו אינה יכולה להפוך את הקערה על פיה ולנגוד את העובדות. למעשה, דווקא השכנוע העצמי של המומחית מטעם המתנגדת כי מדובר בזיוף אל מול יתר העובדות מלמד על חוסר הבסיס והיעדר המהימנות והתקפות של חוות דעתה. כך היה המענה מטעמה לשאלות בית המשפט בתחום קבילות חוות דעת להשוואת כתבי יד כראיה מדעית:

"לשאלת בית משפט

- ש. יש מחקר מדעי לגבי מהימנות ותקפות השוואות כתבי יד?
- ת. לא. כי זה לא מתמטיקה.
- ש. זה גם לא מדע.
- ת. רפואה זה לא מדע.
- ש. אבל יש מחקרים? יש מחקר אחד שאת יכולה לומר על מהימנות
- ת. אנו מדברים על נקודות קייני
- ש. אני מדבר על השוואת כתבי יד
- ת. ככל שהמומחה מנוסה ומכיר כתבי יד
- ש. אני אומר האם זה משהו מדעי.
- ת. יש מקרים בהחלטה שזה מדעי.
- ש. את יכולה להביא מחקר אחד?
- ת. אין לי פה, אבל יכולה להביא על תקפות הגרפולוגיה. בית משפט עליון אמר שבית משפט יכול להשתמש בגרפולוג מומחה לצורך זיהוי זיוף.
- ש. האם זה מדע או לא מדע?
- ת. גרפולוגיה מדע אבל לא מדע מדויק.
- ש. למדת בארצות הברית?
- ת. כן.
- ש. ידעת שיש הלכת דאובר.
- ת. כן.
- ש. ידעת שהיא לא עוברת
- ת. אני יודעת שמשתמשים בזה.
- ש. אי אפשר להשתמש אם זה לא עובר.
- ת. עובדה שמומחים לכתבי יד, ואני באתי משם וראיתי איך הם משתמשים בכלי הזה. דרך אגב הדירוג שלי לקוח מהם
- ש. האם שם בתי המשפט קבעו שזה עבר את מבחן הראיה המדעית
- ת. כל מדע שלא מדע מדויק, נחשב למדע אבל לא למדע מדויק.
- ש. יש מחקר שהוא מדעי?
- ת. כן. אני אוכל להביא.
- ש. מאיפה?

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 33239-03-18 פלונית נ' אלמונית

ת"ע 33198-03-18 אלמונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

- 1 ת. לא יכולה לומר כרגע
- 2 ש. ממתני?
- 3 ת. אני אוכל להביא.
- 4 ש. יצא מקרה שהיית משוכנעת שיש זיוף ונקבע שזה כן החתימה של
- 5 אותו אדם?
- 6 ת. לא זכור לי כזה דבר.
- 7 ש. במקרה שלפנינו יש טביעות אצבע.
- 8 ת. נכון. לא מומחית לטביעות אצבע
- 9 ש. אבל כן לזיופים
- 10 ת. נכון. אבל מה שקשור לכתב יד.
- 11 ש. את מומחית לזיופים
- 12 ת. נכון
- 13 ש. זה לא מוזר שמזייף מצרף טביעת אצבע לחתימה.
- 14 ת. גם ניתן היה לקחת אצבע שלו ושים אותה, אולי זה שלו, אין לי
- 15 מושג. החתימה מראה על הקו שלו, לראות טביעת אצבע, ניתן לקחת יד
- 16 ולשים אותה על הדף, חתימה זה כתב יד.
- 17 ש. יש תזה לגבי מה שקרה כאן עם טביעת אצבע
- 18 ת. לא.
- 19 ש. למה שמישהו שיזייף יצרף חתימת טביעת אצבע?
- 20 ת. להראות אולי תקפות למסמך
- 21 ש. זה לכאורה טביעת אצבע של המנוח
- 22 ת. צריך לבדוק את זה. לא יודעת לומר על זה. אלא על חתימות
- 23 ש. אבל גם אם זה טביעת אצבע של המנוח את אומרת שזה זיוף של
- 24 החתימה שלו?
- 25 ת. כן. לגמרי. לא בכל הצוואות יש טביעת אצבע חלק לא היה
- 26 חתימות עורך דין.
- 27
- 28 לשאלת בית משפט
- 29 ש. איך קובעים את המסקנה שלך?
- 30 ת. אני יכולה לומר איך קבעתי.
- 31 ש. אין משהו אחיד שכולם קובעים? מה צריך להתקיים כדי שתהיה
- 32 סבירות לשנות? מה צריך לקיים בחוות דעת כדי שנגיע למסקנה הזאת?
- 33 ת. ככל שיש מסמכי מקור, הדרגה עולה. ככל שמצאתי התאמה
- 34 במרבית סימני הכתב או אי התאמה במרבית סימני הכתב, זה נותן לי
- 35 אפשרות לקבוע דירוג גבוה יותר. אם היו לי מסמכים רחוקים מהמועד
- 36 שלהם,
- 37 ש. כדי להגיע למסקנה היינו מצפים שיהיה ציון אובייקטיבי
- 38 ומגיעים למסקנה אם יש שונות

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 33239-03-18 פלונית נ' אלמונית

ת"ע 33198-03-18 אלמונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

1 ת. אי אפשר להתייחס מספרי כי לפעמים יש חתימה אחת להשוואה
2 אבל הדימיון בין חתימה למחלוקת לבין השוואה הוא דימיון מקסימאלי
3 כולל לחץ ואיכות הכתב. מאידך כאשר הולכים לכיוון שונות חייבים
4 טווח חתימות רחב ומתקופה קרובה במיוחד שמדובר באדם מבוגר,
5 במיוחד שאנשים מבוגרים לא ניתן להסתמך על חתימות ישנות, אין
6 עניין כמותי קבוע, שאפשר לתת לכולם, כשיש שונות חייבים טווח רחב
7 ממועד קרוב.

8 ש. זה לא אומר שאם מומחה אחר שבדק מוצא את אותן שונות
9 שמצאת היה מגיע לאותה מסקנה אולי היה מגיע למסקנה שיש
10 אינדיקציה לשונות

11 ת. אני יכולה להעיד על עצמי.

12 ש. ומומחה אחר היה מגיע לאותה מסקנה?

13 ת. לא בטוח.

14 ש. נניח שבית משפט היה מזמין שלוש חוות דעת, מה הסיכוי שהיו
15 כולן מגיעים על אותה מסקנה.

16 ת. אם היו משתמשים באותם מסמכים והיה להם רקע דומה, פחות
17 או יותר, אם זה היה מתקיים ביחד, ובבחינה אובייקטיבית מסמכים
18 להשוואה היו מתאימים, אז מאמינה ורוצה להאמין שהיו צריכים להגיע
19 לאותה מסקנה.

20 ש. קרה לך מקרה שראית שלוש חוות דעת שהגיעו לאותה מסקנה?

21 ת. קרה מקרה של חוות דעת מנוגדות. אני הייתי מטעם אחד
22 הצדדים ובית משפט לא קיבל את חוות דעת המומחה מטעמו גם זה
23 קרה. בית משפט קיבל את חוות דעת של אחד הצדדים, אני אומרת שכל
24 מקרה צריך לבחון לגופו."

26 34. שאלות בית המשפט שהופנו אל המומחית בוססו על הלכות בית המשפט העליון בתחום
27 קבילות ראיה מדעית (הלכות שפותחו בעקבות שינוי בגישת הפסיקה והחקיקה בארה"ב
28 בעניין ראיות מדעיות החל מפסק הדין החלוצי בתחום : Daubert v. Merrell Dow
29 (Pharmaceuticals, Inc., 509 U.S. 579, 590 n.9 & 595 (1993)). כידוע, על מנת שראייה מדעית
30 תיחשב כראייה קבילה וראוייה בהליכי משפט, עליה לצלוח מספר משוכות שהמומחה לא
31 הצליח לצלוח. כך נדרש שהתאוריה תהיה מקובלת בקרב הקהילה המדעית, נדרש לדעת
32 מה שיעור הטעויות הידוע או הפוטנציאלי וכי הבדיקה היא אמינה וראויה; חילוקי דעות
33 ישפיעו על משקלה של הראיה ותקפות התאוריה תלויה באפשרות הפרכתה על ידי ראיות
34 אמפיריות סותרות ונתונה לביקורתם של מומחים (ע"פ 9724/02 אבו חמאד נ' מדינת
35 ישראל פ"ד נח(1) 71, 80-81; ע"פ 1620/10 ניקולאי מצגורה נ' מדינת ישראל 03.12.13,
36 פורסם בבנו)). גם לאחר חוות הדעת וגם לסיכומים לא צירפה המומחית או ב"כ המתנגדת
37 מחקרי היכולים ללמד על כך שמדובר בתחום מדעי או בכך שחוות דעת להשוואת כתבי יד

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 33239-03-18 פלונית נ' אלמונית

ת"ע 33198-03-18 אלמונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

- 1 עוברת את מבחן קבילות הראיה המדעית (לא בארה"ב (הלכת דאובר ולא בישראל – הלכות
2 אבו חאמד ומצגורה). אציין כי לא מדובר במקרה בו אין כל ראיות ישירות אודות החתימה
3 או ההחתמה, שאז ייתכן והיה מקום להיכנס עוד יותר לעובי הקורה בשאלת תקפות
4 ומהימנות חוות הדעת. מדובר בעדויות בלתי מעורערות של עדים לעניין נסיבות החתימה על
5 הצוואה שמקטינות עד מאוד את הצורך להידרש כלל לחוות דעת בעניין השוואת כתבי יד.
6 המתנגדת לא הצביעה על אינטרס של עדי קיום הצוואה להעיד עדות שקר בפני בית המשפט
7 על זיוף הצוואות. לא ברור לבית המשפט מדוע שעורכי דין וותיקים ומנוסים יסכנו רשיונם
8 אליבא דמתנגדת ללא שקיבלו דבר וללא שנטען ולא כל שכן הוכח קיומו של קשר בינם לבין
9 הנהנית מהצוואה היא המשיבה. במקרה זה אין די בטענות לעניין זיוף המבוססות על ריבוי
10 הצוואות או חוות דעת בעניין השוואת כתבי יד. יש צורך בראיות מבוססות הרבה יותר
11 ובראש ובראשונה להצביע על היעדר מהימנות לעדויות קיום הצוואה. כזאת לא עלה בידה
12 של המתנגדת לעשות ולהוכיח.
- 13 35. אם מצרפים היעדר הבסיס הנורמטיבי-מדעי לחוות דעת להשוואת כתבי יד להפריך עדויות
14 מהימנות שהובאו לפני בית המשפט למידת הראיה הנדרשת לטענות מסוג זיוף שהן טענות
15 בעלות גוון פלילי (לא הוגשה כלל תלונה במשטרה במקרה דנן על זיוף), מגיעים בהכרח
16 למסקנה בנסיבות העניין הנוכחי כי לא זו בלבד שלא עלה בידי המתנגדת להוכיח זיוף
17 הצוואה של המנוח אלא ששוכנע בית המשפט כי הצוואה המדוברת היא אכן צוואתו של
18 המנוח אשר נחתמה על ידו.
- 19 36. חשוב להדגיש, כי המתנגדת השליכה מלוא יהבה על טענות הזיוף. רוב מוחלט של
20 ההתדיינות המשפטית נסוב סביב טענות הזיוף. טענות אלה לא היה להן מקום מלכתחילה.
21 מצאתי לציין כי טענת הזיוף (שהיא טענה עובדתית) עומדת עובדתית בניגוד לטענות
22 הנוספות לביטול צוואה לרבות טענת הכשרות, טענת ההשפעה הבלתי הוגנת וכיוצ"ב. שכן
23 כיצד יכולה המתנגדת לטעון באותה נשימה שהמנוח לא חתם על הצוואה המדוברת אך הוא
24 כן חתם עליהן כשלא היה כשיר ו/או תחת השפעה בלתי הוגנת? יש להחליט על כיוון של
25 התנגדות – או שזו חתימתו ואז אפשר להעלות טענות כנגד הכשירות וכנגד ההשפעה על
26 המנוח או שאין זו חתימתו. אין לאפשר העלאת טענות עובדתיות שאינן יכולות לדור זו עם
27 זו.
28
29 ולמרות שניתן היה לסיים פסק הדין כבר כאן לאור אמירות אלו, אבחן גם את יתר הטענות
30 כנגד תקפות הצוואה.
31
32
- 33 **עיקרון העל-כיבוד רצון המנוח**
- 34 37. "הכלל הגדול הוא, ששומה עלינו – החיים – לכבד את רצונו של המת, ומחובתנו לעשות
35 כמיטב יכולתנו, כדי ליתן תוקף לכוונתו כפי שזו באה לידי ביטוי בצוואתו. בסוף כל

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 33239-03-18 פלוגית נ' אלמונית

ת"ע 33198-03-18 אלמונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

הסופות, המת לא הזיק לאיש- הוא לא ציווה אלא את רכושו ולכאורה אין טעם שלא
נכבד את רצונו באשר לחלוקת נכסיו אחרי מותו..."
כב' השופט מ. חשין בע"א 1212/91 קרן לב"י נ' פיליציה בינשטוק, פ"ד מח(3) 705.

אף עיקרון כבוד האדם מעגן בתוכו את הצורך לכבד את רצון המת כביטוי לחופש רצונו
הפרטי.
כב' הנשיא ברק בע"א 1900/96 איזבל טלמצי' נ' האפוטרופוס הכללי, פ"ד נג(2) 817.
רע"א 5103/95 טובה דשת נ' שלום אליהו, פ"ד נג(3) 97, 112-113.

38. מצווה היא לכבד ולקיים את רצון המת. שני כללים רחבים קובע חוק הכשרות: האחד הינו
כי "כל אדם כשר לזכויות ולחובות מגמר לידתו ועד מותו" (סעיף 1 לחוק הכשרות
המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב – 1962 והשני הוא כי כל אדם כשר לפעולות משפטיות,
זולת אם נשללה או הוגבלה כשרות זו בחוק או בפסק דין (סעיף 2 לאותו חוק). בהיעדר
ראיה לסתור, חזקה היא כי אדם כשר לפעולות משפטיות כל עוד לא הוכח אחרת. הנטל
לסתור חזקה זו רובץ על הטוען כי אין האדם כשר לפעולות משפטיות (ע"א 4377/04 גל
הורן הולצברג נ' אביבה מירז, פ"ד סב(2) 661).

כשרות המנוח לצוות:

39. המנוח ערך צוואה ביום 04/11/2010 באמצעות עוה"ד א.ס.
עוה"ד שערך את הצוואה העיד בפני ביהמ"ש, עדותו היתה אמינה ביותר בעיני בית המשפט;
לדבריו לאחר הפגישה הראשונה הסביר למנוח כי עליו להצטייד באישור של רופא, וכך עשה
המנוח והגיע לפגישה השנייה מצוייד באישור רופא, המנוח הגיע לדבריו לבדו מספר פעמים
והוא זה שגם שילם את שכר הטרחה, (פרוטוקול 18/06/2018):
"אני קיבלתי אותו כאשר היה במשרד. לא התלווה אליו אף אחד. עמדתי על זה
ששכר הטרחה ישולם על ידו שהוא ישלם את זה ולא צד שלישי
ש. איך אתה יודע שהוא המנוח?
ת. עשיתי זיהוי בתעודת זהות. היה אצלי מספר פעמים לא פעם אחת.
ש. יש לך עותק מתעודת זהות
ת. צרפנו לתיק. אני מראה את תעודת הזהות.
ש. מי צילם את זה?
ת. אחת הפקידות.
ש. היא משנת 98 הצוואה שנערכה ממתי היא?
ת. נערכו שתי צוואות הראשונה ביום 4.11. כאשר אחרי יומיים הגיע חזרה אלי
במשרד וצעק מה עשיתי מה אמרתי לו מה עשיתי הוא אמר שהוא ביקש
לציין את גבי פלוגית בצוואה שהיא לא מקבלת שום דבר.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 33239-03-18 פלונית נ' אלמונית

ת"ע 33198-03-18 אלמונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

- 1 ש. באיזה שפה דיבר אתך
- 2 ת. עברית
- 3 ש. אתה יודע שלא ידע עברית
- 4 ת. **דיברתי איתו בעברית.**
- 5 ש. הוא ידע עברית שוטפת?
- 6 ת. **ידע את כל הפרטים. ערכתי מזכר בזמן אמת לגבי התנהלות שלו**
- 7 ש. הוא ידע קרוא וכתוב?
- 8 ת. לא יודע. הקראתי לו את הצוואה.
- 9 ש. בן כמה הוא היה?
- 10 ת. בוא נראה. לא זוכר. הכל רשום במסמכים. הוא היה בן 80 פלוס
- 11 ש. איך זיהית אותו לפי תעודת הזהות שהוא האיש שהיה?
- 12 ת. התמונה מטושטשת זיהיתי אותו לפי התמונה.
- 13 ש. תעודת זהות משנת 89 והצוואה משנת 2010
- 14 ת. זיהיתי אותו. זה צילום מה שאת מראה לי.
- 15 ש. האיש שדיבר איתך הוא איש שידע עברית?
- 16 ת. כן
- 17 ש. האם ציין בפניך צוואת קודמות
- 18 ת. לא
- 19 ש. האם אמר שאשתו נפטרה ויש צוואה חדשה
- 20 ת. לא. הוא אמר שרוצה צוואה וזהו.
- 21 ש. איך אתה זוכר?
- 22 ת. אני זוכר כי הוא בא כמה פעמים. אני זוכר כי שלחתי אותו לרופא מומחה לעניין
- 23 כשירות כי זה היה חשוב, בגלל גילו ואני זוכר את המקרה באופן מובהק אחרי
- 24 **הצוואה הראשונה בא למשרד היה הלם כאשר הזכיר לגבי הצוואה הנוספת**
- 25 ש. ממתי המסמך הרפואי
- 26 ת. יש תאריך. 21.10.10.
- 27 ש. איך אתה טוען שהאיש הגיע אליך ביקש לערוך צוואה ערכת לו ואחרי זה שלחת
- 28 אותו
- 29 ת. לא ערכת לו ישירות יש תאריך על הצוואה 4.11.
- 30 ש. כמה פעמים היה אצלך
- 31 ת. **3 או 4.**
- 32
- 33 40. עפ"י הוראות סעיף 26 לחוק הירושה:
- 34
- 35 "צוואה שנעשתה על ידי קטין או על ידי מי שהוכרו פסול דין או שנעשתה בשעה שהמצווה
- 36 לא ידע להבחין בטיבה של הצוואה- בטלה".
- 37
- 38 41. המועד הרלוונטי בו נבחן כושרו של המצווה הוא מועד עשיית הצוואה.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 33239-03-18 פלונית נ' אלמונית

ת"ע 33198-03-18 אלמונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

- 1 דעתו של המצווה חייבת להיות צלולה ובלתי משובשת בשלושה: לעובדה שהוא עורך
2 צוואה, להיקף רכושו ויורשיו ולתוצאות הצוואה על היורשים.
3 ע"א 851/79, 160/80 **בנדל נ' בנדל**, פ"ד לט(3) 101.
4
5 "על המצווה להיות בדעה צלולה ולפרש נכונה את המציאות הסובבת אותו, כאשר דעתו
6 משוחררת מלחצי נפש חולניים, תעתועי דמיון ומחשבות שווא".
7 ע"א 1212/91 **קרן ליבי נ' בינשטוק**, פ"ד מח(3) 723.
8 ע"א 5185/99 **היועמ"ש נ' רינה מרום**, פ"ד מט(1) 318.
9
10 42. כמות ההוכחה הנדרשת כדי לקבוע כי המגבלה ממנה סבל המנוח הינה כזו אשר עלולה
11 לשלול את כשרותו לצוות, אינה עניין של מה בכך, ואין די בהעלאת ספקות גרידא.
12 ע"א 851/79 שלעיל.
13 ע"א 279/87 **רובינוביץ נ' קרייזל** פ"ד מג(1) 760.
14

בענינו:-

- 15
16
17 43. הופיעו בפניי עדים נוספים מטעם המשיבה, עדים שאינם קשורים לצוואה מר א.ג.ש ומר
18 ע.מ.ק, כן העידה מטעם המתנגדת הגב' ס.ג.
19 בנוסף העידו המתנגדת והמשיבה בעצמן.
20 עוד הוגשו בפניי ע"י המתנגדת מסמך רפואי החתום ע"י ד"ר אילן דן וכן בקשת הזכאות
21 החדשה למל"ל בטענת החמרה מתאריך 11/01/2010.
22 לא נעלמו מעיניי האבחנות הרשומות והדיווחים המפורטים בהם.
23 יחד עם האמור, לא מצאתי לשלול על הסף את טענת המבקשת לעניין הבירוקרטיה
24 וההקצנה שיש לנהוג על מנת לקבל סעדים מהמוסד לביטוח לאומי.
25
26 בד בבד, גם הוגשה חוו"ד של ד"ר וייסבורד, פסיכיאטר מומחה מיום 21/10/2010, המעידה
27 על כשירותו של המנוח, שפיותו הנפשית והבנתו.
28
29 בנוסף לאמור, העידו בפניי מר א.ג.ש ומר ע.מ.ק, שמכירים את המנוח משכנות אך בעיקר
30 מבית הכנסת.
31 אין מחלוקת כי המנוח נהג להתפלל בבית הכנסת את כל תפילותיו וכן נהג להשתתף
32 בשיעורי תורה אצל הרב ל., וכך מעדויותיהם (פרוטוקול מיום 30/12/2018):
33 עדות מר א.ג.ש:
34 "ש. אתה מכיר אותו בעשר שנים אחרונות

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 33239-03-18 פלונית נ' אלמונית

ת"ע 33198-03-18 אלמונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

- 1 ת. כן. לעומק חמש שנים לקחתי אותו לבית כנסת בשבתות ובחגים. לקחתי אותו
2 בכיסא גלגלים. לפני שישב יצא לבד עם מקל ביד. עשר שנים אני מכיר את
3 המנוח.
4 ...
5 ש. אתה מכיר אותו עשר שנים.
6 ת. בהיותי ראיתי אותה מובילה אותו בגשמים סתיו ואביב ואמרתי לה שאני מרחם
7 עליה.
8 ש. את פלונית אתה מכיר?
9 ת. לא. את אלמונית. מכיר אותה מקופת חולים
10 ש. מראה לך מסמך רפואי.
11 **וגם:**
12 ש. אותו מסמך רפואי שהוא נספח 5 לתצהיר פלונית כתוב שם מה שכתוב
13 ראיתי.
14 ש. זה אומר שהאיש מוגבל לא מתמצא בזמן
15 ת. שקר וכזב. גאון מהלך. זה אדם שנמצא למעלה...בהיותו היה הולך לבד
16 לשירותים. זה בגנות המנוח
17 **וגם:**
18 ש. מה שהרופא אומר שהלך לאט מאוד בעזרת מקל
19 ת. הלך כן.
20 ש. זה נכון
21 ת. כן עמדתי מאחוריו.
22 ש. לאט מאוד?
23 ת. לא. הלך. הרים שני ידיים למעלה, זה לא פשוט לאדם כזה סוגר ניצים מברך
24 קורא זוהר קורא תהלים שומע את הפרשה
25 ש. ישב בבית כנסת? את המדרגות עלה בלי בעיה?
26 ת. בלי בעיה
27 ש. למה היה לו הליכון או מקל?
28 ת. 80 – 90 הלואי עלי. מה זה זה?
29 ש. למה צורך בכיסא גלגלים?
30 ת. את רוצה שאדם ילך 300 מטר ברגל? איפה כבוד האדם
31 ש. לא היו לו בעיות לעלות במדרגות
32 ת. שום בעיה. היה עולה לבד. אני אומר רק את האמת מה שיש בינה לבין אחותה
33 לא יודע, אני אומר מה היה ביני לבין המנוח.
34 ש. ואם נניח הוא היה צריך לעלות 20 מדרגות.
35 ת. תאמיני לי שנראה לי אם זה למטרה כלשהי היה עולה
36 ש. היה עולה?
37 ת. מאמין שכן. היה עולה
38 ש. בקלילות או בקושי

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 33239-03-18 פלונית נ' אלמונית

ת"ע 33198-03-18 אלמונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

1. ת. שמעי הלו, זה גיל זה לא 38 זה 90 או 80 הלוואי עלי להגיע לגיל הזה.
2. ש. האם הוא עלה 20 מדרגות לבד בקושי או בקלילות?
3.
4. ש. מראה לך תמונה של המדרגות במבט מלמעלה
5. ת. הן רחבות. אם היה תמיכה היה יכול ללכת
6. ש. בקלילות?
7. ת. מה זה קלילות? זה דבר לא נשמע לעין.
8. ש. לבד?
9. ת. לבד. עם מישהו מאחוריו.
10. ש. שהיה מה?
11. ת. זה 90 פלוס לא בן 20.
12. ש. מראה לך מלמטה
13. ת. אם רחבות כן לאט לאט מגיע לקצה
14. ש. עם מישהו מאחוריו?
15. ת. כן. שלא יפול אחורה.
16. ש. האם נפל בבית כנסת?
17. ת. לא נפל לא שום דבר
18. ש. ידעת שהוא עבר אירוע מוחי
19. ת. לא. לפעמים אמרו שלא מרגיש טוב, אז אמרתי בסדר, היה אומר שהוא לא
20. הרגיש טוב, התקרר היה חורף אז תביני לבד אם היה לו כח או לא
21. ש. דיבר איתך מעבר לשלום שלום
22. ת. כן"
23.
24. והעד מר ע.מ:
25. ש. ממתי אתה מכיר את המנוח
26. ת. מאז שאני עושה שירות ללסרי שזה בית הכנסת, זה 18 שנה
27. ש. כמה שנים היה מגיע לשם?
28. ת. כשהיה בריא לחלוטין כל יום
29. ש. כמה זמן
30. ת. לפני 4 שנים.
31. ש. הוא הלך לשיעורים של הרב ל.
32. ת. אני עשיתי שיעורים. הוא הגיע עם כיסא גלגלים בשנה האחרונה רק לתפילות
33. ש. היה עומד על הרגליים
34. ת. כן. היה שכן לי היינו חוזרים והולכים ביחד
35. ש. מרגע שהיה על כיסא גלגלים
36. ת. היה מוגבל אבל היה מדבר.
37. ש. לעניין 2010 מראה לך גרם מדרגות שמוביל לעו"ד מ.כ. האם לטענתך בתקופה
38. הרלוונטית לפני שבע או שמונה שנים, הוא יכול היה לעלות ולרדת במדרגות לבד

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 33239-03-18 פלונית נ' אלמונית

ת"ע 33198-03-18 אלמונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

- 1 ת. כשהוא בריא כן.
- 2 ש. אבל אמרת שישב בכיסא גלגלים
- 3 ת. זה בשנתיים שלוש אחרונות.
- 4 ש. ולפני שישב בכיסא גלגלים יכל לעלות מדרגות?
- 5 ת. נראה לי שכן. זוכר אותו. בא לבית כנסת.
- 6 ש. איך בא? עם מקל
- 7 ת. עם מקל בא לפני 4 שנים. עד לפני רגיל"
- 8

44. לא הוצג בפני מסמך רפואי המעיד ו/או שיכול להעיד על אי כושר של המנוח במועד הרלבנטי לעריכת הצוואה והחמור מכל, המתנגדת למעשה התרשלה בניהול ההליך מטעמה בהשליכה מלוא יתבה על טענות הזיוף במקום להתמקד בטענות היעדר הכשירות ושם לעתור למינוי מומחה, אך זאת לא עשתה וככל הנאה לא בכדי משום שידעה שאביה כשיר. מקום שכלל לא נתבקשה ולא הוגשה חוות דעת רפואית או אחרת כלשהי היכולה להצביע על היעדר כשירות של המנוח ונוכח העדויות המהימנות של עדי קיום הצוואה אך גם עדים אחרים שהובאה עדותם לעיל ואשר זכרו המנוח מחיי היום יום ומבית הכנסת איני מוצא מקום לקבל טענות המתנגדת בדבר היעדר כשירות אביה לצוות וטענותיה נדחות בזה. כשירות המנוח כחזקה וכדבר שבעובדה בעיני עומדות.

השפעה בלתי הוגנת

45. עפ"י סעיף 30(א) לחוק הירושה, צוואה שנערכה אינה משקפת את רצונו האמיתי של המנוח - בטלה :
 "הוראת צוואה שנעשתה מחמת אונס, איום, השפעה בלתי הוגנת, תחבולה או תרמית - בטלה".
 "החוק עניינו הוא בהשפעה בלתי הוגנת לאמור בהשפעה שאינה השפעת שיגרה - מעשה שבכל יום- אלא בהשפעה שיש בה מרכיב של אי הגינות על פי מושגיו, מושגים של מוסר אישי ושל מסר חברתי."
 ע"א 5185/93 היועץ המשפטי נ' מרום, פ"ד מט(1) 318, 331.

"רק מקום בו כלל הנסיבות.. מצביעות על קיומה של תלות "מקיפה ויסודית" של המצווה בנהנה באופן שממהות התלות ניתן להניח כי נשלל רצונו החופשי והבלתי תלוי של המצווה בנוגע ליחסיו עם הנהנה, ניתן ללמוד על קיומה של השפעה בלתי הוגנת".
 ע"א 423/75 בן נון נ' ריכטר, פד"י לא (1) 372,278.

46. כל מקרה כשלעצמו ייבדק בהתאם לעובדותיו הלכה למעשה האם קיימת השפעה בלתי הוגנת או לא.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 33239-03-18 פלונית נ' אלמונית

ת"ע 33198-03-18 אלמונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

בדנ"א 1516/95 מרום נ' היועמ"ש, פ"ד נב (2) 813, נפסק כי על הראיות המבססות את עילת ההשפעה הבלתי הוגנת להיות משמעותיות "ולא די בהוכחת חשש בלבד להשפעה זו". לצורך הכרעה גובשו בפסיקה מבחני עזר לקביעת קיומה של השפעה בלתי הוגנת:

מבחן העצמאות-

כאמור, צוואת המנוח נחתמה בפני עו"ד, צורף תצהירו, הוא נחקר בפניי בדיון ולפיו המנוח היה עצמאי מבחינה פיזית והכרתית - שכלית. גם העדים לצוואה העידו התצהיר, ועדה אחת אף נחקרה, בדומה לעורך הצוואה לעניין עצמאותו והבנתו מבחינה שכלית את מהות הדברים.

מבחן התלות והסיוע (מידת התלות של המצווה בנהנים)-

מהעדויות שנשמעו עולה כי במועד חתימת הצוואה, המנוח התגורר עם המשיבה ובני משפחתה, אך יחד עם האמור, אין מחלוקת כי היה בר דעת ודעתן וכי אף נפגש מדי יום עם אנשים אחרים, (שכן מדי יום ביקר בבית הכנסת ואנשים ליוו אותו והיו עימו בתפילות ובשיעורים) כך שאם היה מרגיש שמשוהו אינו כשורה או שדברים נעשים שלא כרצונו היה משתפם במצב. לא רק שלא כך הם פני הדברים, עפ"י הרופא המומחה ד"ר וייסבורד הוסבר כי רצון המנוח הוא כזה נוכח נסיבות הדברים. גם העדים שנחקרו שמתפללים עמו, העידו על צלילות דעתו ועל כי ידע היטב רצונו.

גם המתנגדת העידה לעניין זה:

ש. מדברת על 2010

ת. **גם אז לא יכל ללכת הרבה**

ש. הליכות ממושכות היה הולך עם כיסא אבל מתנייד עם מקל

ת. **לא**

ש. אביך היה אדם חזק?

ת. **כן**

ש. ודעתך?

ת. **כן ולא**

ש. ידע לבטא את עצמו?

ת. **כן ולא. את שואלת שאלות מכשילות**

ש. אביך היה מדבר על הכל?

ת. **נכון**

ש. מביע עצמו? אדם חזק?

ת. **נכון.**

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 33239-03-18 פלונית נ' אלמונית

ת"ע 33198-03-18 אלמונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

- 1 ש. הוא עבד הרבה שנים בקק"ל
- 2 ת. נכון
- 3 ש. עד מתי?
- 4 ת. הוא עבד שם 42 שנים
- 5 ש. איפה זה היה?"
- 6
- 7 47. ממכלול העדויות שהובאו בפניי, המנוח שרוב חייו הבוגרים עבד בקק"ל היה אדם דעתן
- 8 וחיוני, במהלך השנים ערך מספר צוואות ובראשונות שבהם ציווה מחצה על מחצה
- 9 למתנגדת ולמשיבה.
- 10 לאחר פטירת האם המנוחה, נותר האב כאשר הינו נזקק לסיוע והמשיבה המשיכה להתגורר
- 11 עמו לאחר שעברה לשם לאחר שטיפלה באם המנוחה.
- 12 זאת ועוד, תחילה נפתח חשבון בנק על שם המנוח ו-2 הבנות, בהמשך נפתח חשבון נוסף ע"ש
- 13 המנוח והמשיבה ובו היתה ההתנהלות הכספית.
- 14 אין חולק כי במהלך השנים, המתנגדת הסתכסכה עם המנוח ולא הגיע תקופה לבקרו,
- 15 המנוח ביקש את קרבתה וניסה לפייסה:
- 16 ש. אביך ניסה להתקשר אליך ולהתפייס
- 17 ת. לא היה בפניה המון דברים
- 18 ש. זה נכון שאביך ניסה להתקשר אליך במהלך התקופה ולהתפייס
- 19 ת. כן. לא יכולתי לבוא בגללה. פגשתי אותו במקומות אחרים
- 20 ש. אביך שלח אנשים אליך כדי לפייס ביניכם?
- 21 ת. אם היא רוצה להתלכלך על אנשים צדיקים אני לא.
- 22 ש. הוא שלח אנשים ?
- 23 ת. לא זוכרת
- 24 ש. איך השלמתם?
- 25 ת. אבא שלי. זה אבא.
- 26 ש. איך היה?
- 27 ת. הרגשתי שאני נשרפת רציתי כיבוד אב, זה כאב לי, בכיתי לילות וימים לא
- 28 הגעתי כמה חודשים וזה כאב לי וזה אבא שלי
- 29 ש. אביך היה פגוע?
- 30 ת. מעבר לתקופה הזאת הכל היה תקין. אם כאב לו, לא יודעת
- 31 ש. זה היה בשנת 2010
- 32 ת. לא זוכרת"
- 33
- 34 מהאמור עולה כי המנוח היה אדם עצמאי באופן יחסי, דעתן, לא הובאה בפניי ראיה
- 35 להראות כי המנוח היה תלוי באדם כלשהו במידה כזו שיכלה לגרום לו לסטות מרצונותיו.
- 36 לא נעלמה מעיניי הטענה לגבי אי ידיעתו את השפה העברית והעדויות בעניין, אך טענה זו
- 37 חסרת נפקות של ממש, וזאת נוכח העדויות ששמעתי ובהתחשב בהיותו עובד קק"ל 42

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 33239-03-18 פלונית נ' אלמונית

ת"ע 33198-03-18 אלמונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

שנים, מתפלל בבית הכנסת ומשוחח עם הבריות בעברית, פגישתו עם רופא (ד"ר וייסבורד) שברי כי אינו מדבר מרוקאית, והבנת הרופא את דבריו, ועדי הצוואה. נוכח האמור הנני קובע כי מבחן התלות והסיוע אינו מתקיים.

קשרי המצווה עם אנשים אחרים-

מן הראיות והעדויות עולה כי למנוח היו קשרים עם נרחבים עם בני המשפחה, בנותיו, הבנים (לפחות חלקם), הנכדים, חברים מבית הכנסת חברים מהכולל של הרב לסרי. המנוח נהג לצאת להסתובב באיטיות אומנם אך בשליטה, דרכים ארוכות הסתייע בכסא גלגלים, דרכים קצרות עם מקל או הליכון, עלה מדרגות באופן עצמאי ולא נטען בשום שלב, כי המנוח לא יצא ו/או לא ניהל קשרים חברתיים / משפחתיים או אחרים.

מבחן נסיבות עריכת הצוואה-

לא הוכח כי המשיבה היתה מעורבת בעריכת הצוואה, לרבות בניסוחה, ומן העדויות עלה, כי הגם אם המשיבה ידעה על הצוואה לפני אין בכך כדי לומר שהיא השפיעה על ניסוח הצוואה. זאת ועוד, אין מחלוקת כי גם המתנגדת ידעה על קיומה של הצוואה, וחרף תלונותיה וטענותיה כעת, בזמן אמת עת אביה היה בחיים – לא עשתה דבר בעניין. בצוואות הקודמות להן טוענת המתנגדת, ייחד האב את הקומה הראשונה למתנגדת ואת הקומה השנייה למשיבה. לדברי המשיבה הקומה השנייה נבנתה על ידה ובעניין זה הביאה תצהירו של הקבלן המבצע. לטענתה הוריה רשמו בצוואה כי הדירה נבנתה על ידם נוכח היותה בסכסוך גירושין ורצונם שלא לחשוף הדירה לידי של הגרוש. נראה כי נסיבות החיים, והמריבות שהתגלעו בין הצדדים ובין המתנגדת לאביה, הביאוהו לשינוי הצוואה ותוכנה. את כל הבנים הדיר מכל הצוואות ועם זאת 'לא היתה בעיה', במהלך חייו קיבלו גם המתנגדת וגם המשיבה סכומי כסף לא מבוטלים מהמנוח, ונראה כי הלך רוח הדברים והנסיבות הביאו אותו להחלטה לשנות.

המנוח בחר לערוך את הצוואה בפני עו"ד, לאחר שהביא אישור על כשירותו מרופא, על הצוואה חתמו 3 עדים מהם 2 עו"ד והשלישית עדה משכירה את המנוח מימים ימימה עת הוריה היו גרים בשכנות אליו.

גם הטענות בדבר הקשר ההדוק עם הנתבעת והעובדה כי הנתבעת היא זו שהסיעה אותו לפגישות עם עו"ד ולבדיקת הרופא, לא הביאוני למסקנה כי הנתבעת השפיעה על דעתו של המנוח לשינוי המוטבים בצוואה או נישולה מעזבונו. היעדר קשר של המנוח עם המתנגדת בשנותיו האחרונות – דבר בו היא מודה, מלמד גם על אינטרס לכאורה של המנוח להדיר אותה מהצוואה.

מכלל האמור לעיל מצאתי, כי לא הוכחה קיומה של השפעה בלתי הוגנת על המנוח.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 33239-03-18 פלונית נ' אלמונית

ת"ע 33198-03-18 אלמונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

48. אוסיף ואומר, כי לא עצם העובדה כי קיימת השפעה זו הסיבה לפסילת צוואה, אלא רק השפעה שהיא לא הוגנת כזו שתנצל את תלותו וחולשתו של המצווה לטובתו של הנהנה **וכזה כלל לא הוכח בענייננו.**

ע"א 133/84 רכטמן נ' רכטמן, פ"ד לט(4) 769, בעמ' 772-773, ש" שוחט, מ' גולדברג, י' פלומין, **דיני ירושה ועיזבון**, 2006, בעמ' 101. כך ראה לעניין מבחני ההשפעה- דנ"א 1516/95 **מרום נ' היועמ"ש**, פ"ד נב(2) 813.

49. זאת ועוד, מעדותה של המתנגדת עצמה ניתן ללמוד כי היא בחרה לסמוך את התנגדותה לקיום הצוואה על תחושותיה הסובייקטיביות גרידא, והסתמכה על עדה וחוו"ד גרפולוגית שלאחר הדיון הראשון הפכה כמעט לנעדרת רלוונטיות. לאחר האמור לעיל, ולאחר ששקלתי את מכלול הראיות והעדויות שנשמעו בפני שוכנעתי כי המשיבה לא היתה מעורבת בעריכת הצוואה ולא הפעילה השפעה בלתי הוגנת על המנוח, כמו גם לא התרשמתי כי המנוח סבל ממצוקה שכלית כזו שלא היה מודע למעשיו.

50. לאחר ששוכנעתי לחלוטין כי הצוואה משקפת את רצונו החופשי של המנוח, הנני דוחה את ההתנגדות על כל חלקיה ומרכיביה וטענותיה וקובע כי צו קיום הצוואה יעמוד בעינו.

51. לאור אופן ניהול ההליך וההוצאות שנגרמו למשיבה אין מקום לסיים ההליך ללא התייחסות לפסיקת הוצאות משפט, מה גם שלא מדובר במקרה שבו אי פסיקת הוצאות תביא לקירוב הלבבות ואיחוי הקרע (הלוואי והדבר היה אפשרי). בנסיבות אלו ולאחר הערכת המשאבים הרלבנטיים והנחוצים שהושקעו בניהול ההליך, אני מחייב המתנגדת לשלם למשיבה הוצאות משפט ושכר טרחת עורכת דינה בסך 10,000 ₪.

52. המזכירות תמציא פסק הדין לצדדים ותסגור התיקים.

ניתן לפרסום (ביום 21/2/2021) לבקשת ב"כ הצדדים וללא פרטים מזהים
ניתן היום, ב' שבט תש"פ, 28 ינואר 2020, בהעדר הצדדים.

אסף זגורי, שופט, סגן הנשיא

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 33239-03-18 פלוגית נ' אלמונית

ת"ע 33198-03-18 אלמונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'